

De phosphoris quatuor, observatio / [Johann Sigismund Elsholtz].

Contributors

Elsholtz, Johann Sigismund, 1623-1688

Publication/Creation

Berlin : G. Schultz, 1676.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nv9k42vj>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

6

De
HOSPHORIS
Quatuor,
OBSERVATIO.

I 6 7 6.

BEROLINI,
Literis **GEORGI SCHULTZI**
Elect. Typogr.

12

Ad
CURIOSOS NATURA
Interpretes.

UNicus *in Cælo scintillat* PHOSPHORU
atqui

Inferior jamdum quatuor Orbis habet.
Sic neq₃ Thebarum portæ, minus ostia Nili
Sufficient : plures Secla futura dabunt

De
Phosphoris quatuor,
OBSERVATIO.

I. PHOSPHORUS BONONIENSIS.

Primum merito locum ob antiquitatem assigno *Lapidi Bononiensi* illi, cujus calx in se radios ita colligit Solares, ut inde retractus in obscuro tantisper luceat: quamvis virtutem hanc attractricem ultra annum vix vet, nec, qui eam restituere possit, hactenus sit inventus. De Lapide isto hoc integrum jam pridem vulgavit *Fortunius Licetus*, itemq; Programmata aliquod *Ovidius Montalbanus*, & instituta commemoratione nuper admodum Collega noster honoratissimus *Christianus Menzelius*. Mentionem ipsius incidenter quoque fecerunt Petrus Poterius *Pharmacop. spagy. cap. 27.* Athanasius Kircherus *lib. III. t. magnet. part. IV. quest. 2.* Petrus Borellus *Cent. I. serv. 3.* & alii.

II. PHOSPHORUS BALDUINI.

Sequitur, quem Hermetis Curiosi *Cbrist. Adolphi Balduini* industria non ita pridem adinvenit, atque anno 1675. peculiari libello, cui *Phosphoro hermetico*

tico five Magneti luminari nomen, Orbi literis exposuit. Is autem Phosphorus non tam ex radiis Solis, quam ex aëre illuminato, Sole nimirum supra horizontem existente, suum mutuatur nomen: neque de Lapide Bononiensi quicquam participat. Exemplum Phosphori hujus à se facti ad me Cl. Dn. *Balduinus* ipse misit, quo nomine ei hic gratias ago publicas: quamvis modum conficiendi illius non ignorem, & jam aliquot paraverim.

III. PHOSPHORUS SMARAGDINUS.

Is alterius tantisper à prioribus est naturæ splendorē suum non adeo ex Solaribus radiis, & ex illuminato aëre colligens: quam ex Igne ipsius. Ejus scilicet particulā si laminæ argenteæ aut præ imponas, adhibito subtus carbonum aut rei calore, splendorem mox percipies, adeo si materiam illam in notas aut literas digesse legere rutilantem commode scripturam potest. Quare vero *tertio* huic id nomen indiderim, & ratione parandus ipse fit, alteri seruo occasio.

IV. PHOSPHORUS FULGURANS

Verum enim vero universos hos multis per se parasangis relinquit *quartus* & novissimus, ab effectu singulari nomen *Phosphori fulgurantis* prorsus tribuendum esse, arbitror. Nimirum naturalium rerum sedulus indagator, & qui ineunte ætate cum *Helmontio* Fil. cum *Tackio*, *Glabero*, *Bechero*, & similibus magnæ famæ Chymicis

OBSERVAT.

Europa non tantum, sed in Indiis etiam ipsis
familiariter vixit, & propterea Principum in-
mania plurimorum gratiam sibi conciliavit,
videlicet *Daniel Kraft*, Dresdæ nunc Com-
merciorum causa pro bono Reipublicæ habitans,
nuper ex Batavia redux Berolino transfret,
indit *Serenissimo Electori* nostro, plurimisque

Phosphorus fulgurans ○

A 3

Auli-

Aulicis adstantibus d. xxiv. Aprilis proxime elata hora ix. vespertina *materiam luminosam* vitreae phialae exiguae Hermetice figillatae inclusam, quam ipse *Ignem* nominabat *perpetuum*. Monstratur aperuit vitrum, & super charta caerulea materia posuit: in qua remotis candelis, ipsa non tantum *Lampyridis sive Cicindela* aestivis noctibus per aëre volitantis instar splendebat, verum etiam affricato digito, similem penitus fulgorem albicantem non sine stupore spectatorum ipsi inducebat: ad id ut, si quis totam illevisset faciem, tota ipsa quaeque, veluti quondam (si tamen divinis istaec componere licet) *Moyſis* ex Monte Sinai descendente fulsura procul dubio fuisset.

Sequenti die materiam suam *Artifex* demum non quidem phialae, sed alteri Vitro oblongulo & qua forma ac magnitudine hic intra *lit. B.* depictum cernitur, inclusit, nec non cera Hispanica extremum obturavit utrumque: adeo ut *Granum* illud extra vitrum in Scutella sub *lit. A.* aliquo modo repraesentatum, quodque tam colore, quam duritie *Succinum flavum* non pellucidum penitus sed subobscurum referebat, in medio *Canalis* illius *vitrei* haereret. Sic inclusum *Granum* eodem die dum advesperasceret, ad me idem detulit, & museo meo clausis fenestris per aliquot horas mecum observavit, *Granum* hoc non splendere quidem sicut pridie, & extra vitrum in charta posuit: verum contra per intervalla ex se fulgorem emittere, quemadmodum Nubes noctu per cal-

OBSERVAT.

stivos affolent absq; tonitru, wenn das Wet-
 er fühllet/ ut Germani loquuntur. Intervalla
 erant brevia, & cum pulsu propemodum Ar-
 re in carpo quadrantia, adeo ut ad singulos
 pulsus *Granum* singula vibraret fulgura, to-
 nitrum replentia: excussurum quasi obices
 cereos, & indignabundum, quod spatio tam
 suo sit inclusum. Id spectaculum sane non
 tantum, sed ipsum quoque *Artificem* illum,
 cum ista fulgurandi virtus haecenus latuerat,
 eam reddidit attonitos.

Rediit idem porro tertia quoque vespera ad
 eandem Observationes nostras, & advertimus,
Granum non utrinque jam, seu utraque cuspide
 vibrare: sed versus unicam saltem, quæ scili-
 citeram B. in Icone respicit. Ideoque extre-
 mitatem illam B. quæ tum in positu manus meæ
 plagam Mundi occidentalem vergebat, inver-
 sientem versus, fore sperans, ut *Granum* sic
 versus fulgur suum eorsum etiam vibraret.
 vero, quod visu stupendum erat, haut Orien-
 tem versus, uti putabamus: sed unice ad Occi-
 dentem *liberrimum & propositi tenacissimum Agens*
 percussabat, etiamsi Canalem vel centies inver-
 semus.

Plures instituere Observationes ob abitum
Kraftij tum non licuit: plura tamen & mul-
 ta phænomena ex *luminoso* istoc & summe
 mirabili *Lapillo* certissime præstolamur: ambigen-
 tem interim, idem hic fuerit, an ei similis, quo
 de

de mentionem facit Jac. Aug. Thuanus *Histor. VI.* his verbis: *Dum Rex Henricus II. Bononia in Galliis esset, allatus est ad eum ex India orientali ab bone incognito, sed ut apparebat, moribus barbaro, pis stupenda specie & natura, videlicet lumine & gore mirabiliter coruscantibus, quique totus veluti ardens incredibili splendore micabat, & jactis quoque veris radiis ambientem aërem luce nullis fere oculis toleratissime complebat.* Plura, quæ de miranda istius Lapidis natura porro ibi adduntur, cum fide pene omnem superent, neque paria his in *Phosphoro nostro fulgurante* observaverimus, recte fere supersedeo. Imprimis cum non desint, totam hanc narrationem (cum in editione *Parisensi* archetypa non extet, sed in *Francofurtensi* saltem post Thuani mortem continuata atque aucta inveniatur) dubiam reddant: non obstat, quod *Francofurtana editio Joannis Pipini* citati testis ad *Antonium Mizaldum* literas in fide rei juxta alleget. Cæterum ad nos quod attulimus qui *Phosphori fulgurantis* spectacula & vidimus ipsum manibus tractavimus, *Lapidis hujus* hanc historiam (priori saltem, & à nobis jam citata parte) veram esse, aliis qui *Phosphorum fulgurantem* nec viderunt, nec tetigerunt, minus circuler credimus. Berolini, d. xx. M. Maji A. A. M. cl. lxxvi.

Jo. Sig. Elsho